

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

**Збірник наукових праць
№9 (280)**

Київ 2024

**Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць
Вип. 9 (280). – К., 2024. – 115 с.**

Рекомендовано Вченою радою ДНДІМЕ

Протокол №7 від 28.08.2024 р.

Збірник статей присвячено науковим здобуткам молодих науковців – аспірантів та здобувачів наукових ступенів кандидата та доктора економічних наук. Він охоплює широкий спектр проблем із таких напрямів:

- макроекономічні аспекти сучасної економіки;
- інноваційно–інвестиційна політика;
- економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності;
- розвиток регіональної економіки;
- соціально–трудові проблеми.

Розраховано на науковців і спеціалістів, які займаються питаннями управління економікою та вивчають теорію та практику формування ринкових відносин в Україні.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 р. № 1643 даний збірник віднесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, категорія «Б».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

СТУДІНСЬКА Г.Я., доктор економічних наук (головний науковий редактор)
ХОДЖАЯН А.О доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ПАСІЧНИК Ю.В. доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ЗАХАРІН С.В., доктор економічних наук, с.н.с. (заступник наукового редактора)
АЛЕКСЄЄВ І.В., доктор економічних наук, професор
НЕБОТОВ П.Г., кандидат економічних наук, директор
ВАРНАЛІЙ З.С., доктор економічних наук, професор
ГУЖВА І.Ю., доктор економічних наук
КИЗИМ М.О., доктор економічних наук, професор, член–кор НАНУ
КУЛЬПІНСЬКИЙ С.В., доктор економічних наук
КОРНЄЄВ В.В., доктор економічних наук, професор
ВАСИЛЬЧАК С.В., доктор економічних наук, професор
ЛОПУШНЯК Г.С., доктор економічних наук, професор
КИЧКО І.І., доктор економічних наук, професор
ШОСТАК Л.Б., доктор економічних наук, професор
ГАРБАР Ж.В., доктор економічних наук, доцент, професор
ЧЕРКАШИНА К.Ф., кандидат економічних наук, доцент
ІВАНОВ Є.І., кандидат економічних наук (відповідальний секретар)

МІЖНАРОДНА РЕДАКЦІЙНА РАДА

АГНЄШКА ДЗЮБІНСЬКА, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту підприємства
АДАМ САМБОРСЬКИ, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце Польща, кафедра менеджменту підприємства
ВІРГІНІЯ ЮРЕНІСЕНЕ, професор, доктор наук, завідувач кафедри філософії та культурології, Каунаський факультет, Вільнюський університет, Литва
ГОРБОВИЙ АРТУР ЮЛІАНОВИЧ, професор, доктор технічних наук, Словацька Академія аграрних наук, член відділення економіки та менеджменту, (Словацька республіка)
ДІАНА СПУЛБЕР, доктор філософії, Університет Генуї, асистент професора кафедри філософії суспільств, м. Генуя (Італія)
ІВАН ТЕНЕВ ДМІТРОВ, професор, доктор економічних наук, Університет «проф. д-р Асен Златаров», завідувач кафедри економіки і управління, м. Бургас (Болгарія)
МІТАР ЛУТОВАЦ, професор, доктор технічних наук, Університет Уніон ім. Миколи Тесла, факультет індустріального управління, завідувач кафедри технологій, м. Белград (Сербія)
ЮРАЙ СІПКО, професор, доктор економічних наук, Словацька Академія наук, директор інституту економічних досліджень, м. Братислава (Словацька республіка)
СОФІЯ ВИШКОВСЬКА, професор, доктор наук, зав. кафедри організації і управління (факультет управління) Технологічно–природничий університет ім. Яна і Єнджея Снядецьких у Бидгощі, Бидгощ, Польща
СТЕФАН ДИРКА, доктор економічних наук, професор, Вища економічна школа, м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту і маркетингу. Міжнародний акредитор Міністерства науки і освіти Республіки Казахстан
ТОМАШ БЕРНАТ, професор, доктор наук, завідувач кафедри мікроекономіки, факультет економіки і менеджменту, Щецинський університет, Польща

Друковане періодичне видання «Формування ринкових відносин в Україні»

внесене в міжнародну базу даних періодичних видань:

ISSN 2522–1620

Key title: Formuvannâ rînkovîh vidnosin v Ukraïni

Abbreviated key title: Form. rînkovîh vidnosin Ukr.

Індексування і реферування: Україніка Наукова, Джерело

Міжнародні інформаційні та наукометричні бази даних: Google Scholar, Index Copernicus International (ICI), Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

Формування ринкових відносин в Україні, 2024. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22545–12445ГПР від 20.02.2017 року

© Державний науково–дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, 2024

State Scientific Research Institute of Informatization and Economic Modeling

MARKET RELATIONS DEVELOPMENT IN UKRAINE

**Collection of scientific works
№9 (280)**

Kyiv 2024

**Market Relations Development in Ukraine: Collection of scientific works
Volume 9 (280). K., 2024. – 115 p.**

Recommended by the Academic Council SSRIEM

Protocol No. 7 dated August 28, 2024

The collection of articles is devoted to scientific achievements of young scientists – graduate students and candidates for scientific degrees of Ph.D and doctor of economic sciences. It covers a wide range of issues in these areas:

- Macro–economic aspects of modern economy;
- Innovation and investment policy;
- Economic issues of industries and types of economic activity development;
- Development of a regional economy;
- Social–labor problems.

Collection of works is focused on scientists and specialists dealing with economic management and those, who learn the theory and practice of market economy in Ukraine.

According to the Decree of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1643 of December 28, 2019, this collection is included in the List of scientific professional editions of Ukraine in which the results of the dissertation works for obtaining the scientific degrees of doctor and candidate of sciences, category «B» can be published.

EDITORIAL BOARD

G. STUDINSKA, Doctor of Economics, (Chief Scientific Editor)
A. KHODZHAIAN, Doctor of Economics, Professor (Deputy Editor in Chief)
Y. PASICHNYK, Doctor of Economics, Professor (Deputy Editor in Chief)
S. ZAKHARIN, Doctor of Economics, Professor, Senior Researcher (Deputy Editor in Chief)
I. ALEKSEEV, Doctor of Economics, Professor
P. NEBOTOV, Candidate of Science, Director
Z. VARNALIY, Doctor of Economics, Professor
I. GUZHVA, Doctor of Economics
M. KYZYM, Doctor of Economics, Professor, member of the NASU
S. KULPINSKY, Doctor of Economics
V. KORNEEV, Doctor of Economics, Professor
S. VASYLCHAK, Doctor of Economics, Professor
H. LOPUSHNIAK, Doctor of Economics, Professor
I. KYCHKO, Doctor of Economics, Professor
L. SHOSTAK, Doctor of Economics, Professor
Z. HARBAR, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
K. CHERKASHYNA, Ph.D, Economic Sciences, Assistant Professor
Ye. IVANOV, Candidate of Science (Economics) (executive secretary)

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

AGNESKA DZYUBINSKAYA, Doctor of Philosophy, Economic University of Katowice, Poland, Professor of the Department of Management of the Enterprise
ADAM SAMBORSKI, Ph.D., Economic University of Katowice, Poland, Professor of the Department of Enterprise Management
VIRGINIA YURENIENE, Professor, Doctor of Science, Head of the Department of Philosophy and Culturology, Kaunas Faculty, Vilnius University, Lithuania
GORBOVY ARTHUR YULIANOVICH, Professor, Doctor of Technical Sciences, Slovak Academy of Agrarian Sciences, member of the Department of Economics and Management, (Slovakia)
DIANA SPULBER, Ph.D., University of Genoa, Assistant Professor, Department of Philosophy of Societies, Genoa (Italy)
IVAN TYNEV DMITROV, Professor, Doctor of Economics, University «Prof. Dr. Asen Zlatarov», Head of the Department of Economics and Management, Burgas (Bulgaria)
MITAR LUTOVATS, Professor, Doctor of Technical sciences, UNION UNIV. Mykola Tesla, Faculty of Industrial Management, Head of Technology Department, Belgrade (Serbia)
YURAY SIPKO, Professor, Doctor of Economics, Slovak Academy of Sciences, Director of the Institute for Economic Research, Bratislava, Slovakia)
SOFIA VISHKOVSKA, Professor, Doctor of Sciences, Head of Department of Organization and Management, UTP University of Science and Technology, Bydgoszcz, Poland
STEFAN DIRKA, Doctor of Economics, Professor, Higher Economics School in Katowice Poland, Professor of Management and Marketing Department. International accredited by the Ministry of Science and Education of the Republic of Kazakhstan
TOMASH BERNAT, Professor, Doctor of Science, Head of the Department of Microeconomics, Faculty of Economics and Management, Szczecin University, Poland

Printed periodical «Market Relations Development in Ukraine»

Included in the international database of periodicals:

ISSN 2522–1620

Key title: Formuvannâ rinkovih vidnosin v Ukraïni

Abbreviated key title: Form. rinkovih vidnosin Ukr.

Indexing and reviewing: Ukrainika Naukova, Dzherelo

International information and scientometric data base: Google Scholar, Index Copernicus International (ICI), National Library of Ukraine after V.I. Vernadskiy

Market Relations Development in Ukraine, 2024. Certificate of state registration of printed mass media Series KB 22545–12445 PR from 02.20.2017

© State Research Institute of Informatization and Economic Modeling, 2024

нально (в рази) зменшитися кількість травмованих на виробництві та професійних захворювань, має впровадитись принцип Vision Zero для рівня травматизму та смертності, пов'язаної з роботою.

Окремим завданням йде рівень медичного забезпечення охорони праці, наукові дослідження в сфері професійних захворювань та екологічної безпеки на виробництві, своєчасне прогнозування криз в сфері охорони здоров'я (подібних до ситуації із COVID 19) [1].

Список використаних джерел:

1. Виноградов О. В. Охорона праці. Аналіз стану охорони праці в Україні / О. В. Виноградов // Статистика України. – 2021. – №3. – С. 31–35.

2. Міжнародного бюро праці (МОП) // <https://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>

3. Nipialidi O., Vasyl'chyshyn O. Suchasnyy stan okhorony pratsi v Ukraini u konteksti zabezpechennya ii innovatsiynoho rozvytku. Aktual'ni problemy pravoznavstva. 1 (21)/2021. S. 164–169.

4. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці : підручник [Електронний ресурс] / В. Ц. Жидецький, В. С. Джигирей, О.В. Мельников. – 5-те вид., доп. – Львів : Афіша, 2019. – 350 с. / <http://www.studmed.ru/bezopas...raslyam>

5. Технології та інформаційні засоби захисту населення // <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8127/1/74-77.pdf>

References:

1. Vynogradov O. V. Okhorona pratsi. Analiz stanu okhorony pratsi v Ukraini / O. V. Vynogradov // Statystyka Ukrainy. – 2021. – №3. – S. 31–35.

2. Mizhnarodnoho byuro pratsi (MOP) // <https://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>

3. Nipialidi O., Vasyl'chyshyn O. Suchasnyy stan okhorony pratsi v Ukraini u konteksti zabezpechennya yiyi innovatsiynoho rozvytku. Aktual'ni problemy pravoznavstva. 1 (21)/2021. S. 164–169.

4. Zhydets'kyi V. TS. Osnovy okhorony pratsi : pidruchnyk [Elektronnyy resurs] / V. TS. Zhydets'kyi, V. S. Dzhyhyrey, O.V. Mel'nykov. – 5-te vyd., dop. – L'viv : Afisha, 2019. – 350 s. / <http://www.studmed.ru/bezopas...raslyam>

5. Технології та інформаційні засоби захисту населення // <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8127/1/74-77.pdf>

Дані про авторів

Шабранська Наталія Ігорівна,

к. е. н., с. н. с. ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» м. Київ, Україна
e-mail: lasha.stanker@gmail.com

Мариніна Світлана Валеріївна,

к. е. н., завідувач відділення прогнозно-аналітичних та моніторингових досліджень науково-технічного розвитку, Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації», м. Київ, Україна

Data about the authors

Natalia Shabranska,

PhD in Economics, Senior Researcher of State Institution «Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information», Ukraine, Kyiv
e-mail: lasha.stanker@gmail.com

Svitlana Marynina,

PhD in Economics, Head of the Department of forecasting-analytical and monitoring studies of the scientific and technological development, State scientific institution «Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information», Ukraine, Kyiv

УДК 330:332

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14038991>

ШАЦЬКА З. Я.
КЛІМЕНКО А. Ю.
ПОТЕХІНА М. П.

Діяльність міжнародних інвестиційних фондів під час війни та післявоєнного відновлення України

Предметом дослідження є теоретичні та методичні основи діяльності міжнародних інвестиційних фондів в Україні.

Метою дослідження є оцінка стану діяльності міжнародних інвестиційних фондів в Україні під час війни та визначення перспективних напрямів їх діяльності в умовах післявоєнного відновлення держави.

Методи дослідження. При написанні статті використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження економічних явищ і процесів, метод статистичного аналізу щодо діяльності міжнародних інвестиційних фондів в Україні.

Результати роботи. Визначено, що інвестиційні фонди – це об'єднання, які акумулюють гроші інвесторів та управляють ними. З'ясовано, що війна в Україні завдала величезних збитків у всіх секторах економіки та інфраструктурі, одним з напрямів відновлення яких є залучення коштів міжнародних інвестиційних фондів. Досліджено, що на сьогоднішній день у світі функціонує понад 140 тис. інвестиційних фондів, а загальний обсяг їх активів становить близько 55 трлн доларів США. Визначено ТОП–20 найбільших міжнародних інвестиційних фондів на початок 2023 року. Проаналізована діяльність п'яти найбільших міжнародних інвестиційних компаній із найвищим показником AUM, до яких віднесено такі компанії, як: «BlackRock», «The Vanguard Group», «USB Group», «Fidelity Investments», «Morgan Stanley». Визначено, що обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України станом на кінець 2022 року становив 50 986,7 млн дол. США, а у 2023 році становив 2,9 млрд дол. США. Узагальнено провідні міжнародні інвестиційні фонди, з яким співпрацює Україна, а саме: Міжнародний валютний фонд; Світовий банк; Європейський банк реконструкції та розвитку.

Галузь застосування результатів. Економіка підприємства, національна економіка.

Висновки. Залученню іноземних інвестицій для післявоєнного відновлення країни сприяє активізація діяльності міжнародних інвестиційних фондів. В цьому напрямі на протязі багатьох років Україна активно співпрацює з Міжнародним валютним фондом; Світовим банком; Європейським банком реконструкції та розвитку, які розширюють свою діяльність для допомоги у відбудові економіки країни.

Ключові слова: міжнародні інвестиційні фонди, інвестиційний клімат України, іноземні інвестиції в Україну, війна, післявоєнне відновлення, перспективи активізації діяльності міжнародних інвестиційних фондів.

SHATSKA Z. Ya.
KLIMENKO A. Yu.
POTEHINA M. P.

Activities of international investment funds during the war and post-war reconstruction of Ukraine

The subject of the study is the theoretical and methodical foundations of the activities of international investment funds in Ukraine.

The purpose of the study is to assess the state of activity of international investment funds in Ukraine during the war and to determine the prospective directions of their activity in the conditions of the post-war reconstruction of the state.

Research methods. When writing the article, general scientific and special methods of research of economic phenomena and processes, a method of statistical analysis regarding the activities of international investment funds in Ukraine were used.

Work results. It was determined that investment funds are associations that accumulate investors' money and manage it. It was found out that the war in Ukraine caused huge losses in all sectors of the economy and infrastructure, one of the ways to restore them is to attract funds from international investment funds. It has been studied that today there are more than 140,000 investment funds operating in the world, and their total assets are about 55 trillion US dollars. The TOP–20 largest international investment funds for the beginning of 2023 have been determined. The activities of the five largest international investment companies with the highest AUM were analyzed, including such companies as: «BlackRock», «The Vanguard Group», «USB Group», «Fidelity Investments», «Morgan Stanley». It was determined that the volume of direct foreign investments in the economy of Ukraine as of the end of 2022 amounted to 50,986.7 million dollars. USA, and in 2023 it was 2.9 billion dollars. USA. The leading international investment funds with which Ukraine cooperates are summarized, namely: the International Monetary Fund; World Bank; European Bank for Reconstruction and Development.

Field of application of results. Enterprise economy, national economy.

Conclusions. *Attracting foreign investments for the post-war reconstruction of the country is facilitated by the activation of the activities of international investment funds. In this direction, Ukraine has been actively cooperating with the International Monetary Fund for many years; the World Bank; The European Bank for Reconstruction and Development, which is expanding its activities to help rebuild the country's economy.*

Key words: *international investment funds, investment climate of Ukraine, foreign investments in Ukraine, war, post-war recovery, prospects for intensifying the activities of international investment funds.*

Постановка проблеми. Війна завдала величезних збитків у всіх секторах економіки та інфраструктури країни. Найбільш постраждалими вважається житловий сектор, транспорт, торгівля та промисловість, енергетика і сільське господарство. У географічному вимірі найбільше руйнувань зосереджено в Донецькій, Харківській, Луганській, Запорізькій, Херсонській та Київській областях [5]. За результатами економічної оцінки «Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення» (RDNA3), проведеною Світовим банком у 2023 році, вартість післявоєнного відновлення в Україні станом на кінець 2023 року зросла на 75 млрд доларів США і становить 486 млрд доларів США. У 2024 році Україна потребує близько 15 млрд доларів США на найбільш нагальні заходи з відбудови та відновлення. Наразі тільки третина від необхідно на цей рік суми (близько 5,5 млрд доларів США) вже забезпечені міжнародними партнерами та держбюджетом України. Решта 9,5 млрд доларів США залишаються не підкріпленими фінансуванням [5]. Саме тому активізація діяльності міжнародних інвестиційних фондів в Україні є важливим драйвером подальшого економічного розвитку країни. Такі фонди приносять не лише фінансові ресурси, а й нові технології, досвід управління, пришвидшують післявоєнну відбудову та сприяють інтеграції України в глобальну економіку.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідженню проблем інвестиційної діяльності присвячено праці вітчизняних науковців, серед яких: Єрохін С. А., Москаль І. І., Чеберяко О. В., Швець Ю. А., Яременко Ю. В. та багато інших. Незважаючи на значну кількість праць вітчизняних науковців проблематика активізації інвестиційної діяльності під час війни та в умовах післявоєнного відновлення в контексті співпраці з міжнародними інвестиційними фондами є новою та потребує подальших поглиблених досліджень щодо можливих напрямів та форм співпраці.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційні фонди – це об'єднання, які акумулюють гроші інвесторів та управляють ними. Прибуток, який отримують такі фонди, розподіляється між інвесторами [1]. За визначенням Чеберяко О. В. інвестиційний фонд – це один з учасників фондового ринку, який акумулює кошти інвесторів та передає їх в управління інвестиційному управлінню. Тобто це спосіб вкладення коштів групи інвесторів за якого вартість інвестування цільових об'єктів розподіляється поміж усіх них [8]. Метою діяльності інвестиційних фондів є професійне управління коштами клієнтів або ж інвестування в ті напрямки, які для приватного інвестора недоступні [1]. Основними напрямками інвестування інвестиційних фондів є:

- інвестування в акції;
- інвестування в облігації;
- інвестування в метали;
- інвестування в нерухомість;
- інвестування у розвиток підприємств.

На сьогоднішній день у світі функціонує понад 140 тис. інвестиційних фондів, а загальний обсяг їх активів становить близько 55 трлн доларів США [1]. ТОП–20 найбільших міжнародних інвестиційних фондів представлено в табл. 1.

Найбільша компанія з управління інвестиційними фондами у світі – це «BlackRock Funds», якій клієнти довірили близько 10 трлн доларів США. На другому місці «Vanguard», під управлінням якої 6,7 трлн доларів США [4]. Перелік – найбільших міжнародних інвестиційних компаній із найвищим показником активів під управлінням (AUM – Assets Under Management) узагальнено в табл. 2

Одним із найпоширеніших у світі видів інвестиційних фондів є ETF. ETF – це фонди, які спеціалізуються на акціях, облігаціях, дорогоцінних металах чи ф'ючерсах на сировину. При цьому акції цих фондів котируються на фондовому ринку. Купивши акцію такого фонду, інвестор вкладає гроші в той напрямок, на якому спеціалізується ETF [1].

Таблиця 1. ТОП-20 найбільших міжнародних інвестиційних фондів на початок 2023 року

№	Інвестиційна компанія	Країна	Активи в управлінні (трлн доларів США)
1	BlackRock	США	9,57
2	Vanguard Group	США	8,1
3	Fidelity Investments	США	4,283
4	UBS	Швейцарія	4,38
5	State Street Global Advisors	США	4,02
6	Morgan Stanley	США	3,23
7	JPMorgan Chase	США	2,96
8	Credit Agricole	Франція	2,875
9	Allianz	Німеччина	2,76
10	Capital Group	США	2,7
11	Goldman Sachs	США	2,394
12	BNY Mellon	США	2,266
13	Amundi	Франція	2,251
14	PIMCO	США	2
15	Legal & General	Великобританія	1,866
16	Edward Jones Investments	США	1,7
17	PGIM	США	1,62
18	Deutsche Bank	Німеччина	1,615
19	Bank of America	США	1,571
20	Invesco	США	1,556

Джерело: складено за [4]

Таблиця 2. Найбільші міжнародні інвестиційні компанії із найвищим показником AUM

№ з/п	Назва інвестиційної компанії	Рік заснування	Країна заснування	Напрями діяльності	Активи, трлн доларів США
1	«BlackRock»	1988	США	фінансова аналітика та аналіз ризиків для інституційних і приватних інвесторів; інвестиційні фонди.	10
2	«The Vanguard Group»	1974	США	пасивне інвестування, що передбачає розміщення грошей у взаємних фондах	8,4
3	«USB Group»	1912	Велика Британія	управління капіталом приватних і інституційних інвесторів; управління капіталом корпоративними, приватними, інституційними вкладниками; надання консультаційних послуг	4,43
4	«Fidelity Investments»	1946	США	брокерські послуги; торговельний термінал «Active Trader Pro»	4,23
5	«Morgan Stanle»	1924	США	Institutional Securities – залучення капіталу, надаючи фінансові консультації клієнтам; Wealth Management – робота з фінансовим та майновим плануванням, кредитуванням під заставу цінних паперів, житловим кредитуванням та ін.; Investment Management – залучення капіталу	3,274

Джерело: складено авторами за [4].

В Україні діяльність інвестиційних фондів регулюється Законом України «Про інститути спільного інвестування» від 5 липня 2012 року № 5080. За даними Української асоціації інвестиційного бізнесу, в Україні на кінець 2021 року було понад 1,6

тис. інститутів спільного інвестування. Їхня кількість зменшувалася лише після подій 2014–го. Але вже з 2017 року відновилося зростання [1]. Однак, понад 90% інвестиційних фондів в Україні займаються лише фінансуванням будівництва.

За даними Національного банку України обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України станом на кінець 2022 року становив 50 986,7 млн дол. США. Основними країнами–інвесторами стали:

- Кіпр – 33,1 %;
- Нідерланди – 19,5 %;
- Швейцарія – 5,1 %;
- Велика Британія – 4,8 %;
- Німеччина – 4,97 %;
- Австрія – 3,2 %;
- Люксембург – 2,5 %;
- Франція – 2,2 % [3].

За даними платіжного балансу, опублікованого на сайті НБУ, за вісім місяців 2023 року чистий приплив прямих іноземних інвестицій оцінено у 2,9 млрд дол. США (у тому числі реінвестування доходів – 2,3 млрд дол. США) [3].

За даними Міністерства економіки України за січень–серпень 2023 року відбувся чистий приплив інвестицій в економіку країни на суму 2,9 млрд доларів США. Серед ключових міжнародних інвесторів були німецький концерн «Bayer», який інвестував 60 млн євро у завод на Житомирщині; ірландська компанія «Kingspan Group», яка інвестувала у будівництво в Україні заводу будматеріалів за 280 млн доларів [7].

За даними Європейської бізнес–асоціації (ЕБА) «Індекс інвестиційної привабливості України», у 2022 році, незважаючи на війну кількість керівників бізнесів, які вважають вигідними інвестиції в Україну, зросла майже в два рази [2]. До негативних чинників, що впливають на інвестиційний клімат в Україні опитані керівники віднесли:

- Війна в Україні.
- Корупція в країні.
- Слабка судова влада.

До позитивних чинників, що впливають на інвестиційний клімат в Україні опитані керівники віднесли:

- Статус України, як кандидата на вступ до ЄС.
- Дерегуляційні ініціативи.
- Діджиталізація державних послуг.

Опитані керівники визнали інвестиційний клімат в Україні у 2023 році:

- вкрай не сприятливим – 24% опитаних;
- не сприятливим – 84% опитаних;
- нейтральним – 7%;
- скоріше сприятливий – 9% опитаних [2].

Динаміка інвестиційного клімату за 2022–2023 р.р. на думку опитаних керівників є:

- погіршення інвестиційного клімату – 48% опитаних;
- суттєвих змін не відбулось – 39% опитаних;
- поліпшення інвестиційного клімату – 13% опитаних [2].

Інвестиційний клімат в Україні протягом наступних шести місяців, на думку опитаних керівників:

- очікують подальшого його погіршення – 38% опитаних;
- не зазнає суттєвих змін – 48%;
- прогнозують покращення ситуації у першій половині 2024 року – 14% опитаних [2].

Україна активно співпрацює з міжнародними інвестиційними фондами такими, як:

- Міжнародний валютний фонд (МВФ);
- Світовий банк;
- Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР).

З МВФ Україна працює починаючи з 1994 р., використовуючи його фінансові і технічні ресурси з метою досягнення макроекономічної стабілізації та створення необхідних передумов для проведення економічних реформ. За 31 рік співпраці з МВФ було започатковано 16 програм економічного розвитку та підтримки впровадження реформ в Україні загальним обсягом 53,9 млрд дол. США. З початку повномасштабної військової агресії росії завдяки підтримці МВФ Україні вдалось забезпечити фінансову та макроекономічну стабільність. Допомога надається у рамках різних інструментів:

- інструмент швидкого фінансування (Rapid Financing Instrument – RFI);
- механізм розширеного фінансування (Extended Fund Facility – EFF);
- на пільговій та грантовій основі від міжнародних партнерів через спеціально створений Адміністративний рахунок МВФ [6].

Серед міжнародних кредитно–фінансових організацій Світовий банк є другим, після МВФ, кредитором України. Україна приєдналась до Світового банку у 1992 році. Представництво Світового банку в Україні було відкрито в 1993 році. За роки співробітництва Світовий банк затвердив для України 72 позики загальним обсягом більш ніж 15,4 млрд дол. США та 2,2 млрд євро, з яких отримано 14,2 млрд дол. США та 2,2 млрд євро. З початком війни Світовий банк мобілізував на підтримку України фінансові ресурси у розмірі 34 млрд дол. США. Понад 22 млрд дол. США з цієї суми вже надано Україні [6].

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) (European Bank for Reconstruction and Development, EBRD) – міжнародна фінансова організація, діяльність якої спрямована на фінансування економічних реформ у країнах Східної Європи з метою їх переходу до ринкової економіки. ЄБРР є одним з найбільших інституційних кредиторів в Україні. Станом на кінець березня 2023 року сукупний обсяг виділеного Україні ЄБРР фінансування становить 18,1 млрд євро в рамках 529 проектів. Частка приватного сектору в українському портфоліо складає 39%. У березні 2022 року ЄБРР оголосив початковий «пакет стійкості» у розмірі 2 млрд євро, що передбачає фінансування заходів для допомоги громадянам, компаніям і країнам, які зазнали впливу війни РФ проти України. Підтримка для українських компаній передбачена у формі:

- відстрочених кредитів;
- підтримки ліквідності;
- торговельного фінансування [6].

Висновки

Незважаючи на військові виклики, Україна має великий потенціал для залучення іноземних інвестицій та активізації діяльності міжнародних інвестиційних фондів. Цьому буде сприяти забезпечення стабільності та передбачуваності політичного клімату країни; впровадження ефективних механізмів боротьби з корупцією; реформування судової системи у напрямі підвищення її незалежності та ефективності; зменшення бюрократії та спрощення процедур ведення бізнесу в країні. Така взаємовигідна співпраця допоможе у післявоєнному відновленні економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Інвестиційні фонди: які бувають та як обрати надійні? Розбираємося у тому, що таке інвестиційні фонди, їх перевагах та ризиках спільних інвестицій. Мінфін. URL: <https://sp.minfin.com.ua/sicapital/investycijni-fondy-yaki-buvayut-ta-yak-obraty-nadijni>
2. Інвестувати в Україну вигідно, попри війну: інвестори пояснили чому – дослідження. Економічна правда. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/12/26/708137/>
3. Інвестиційна діяльність в Україні за 2022 рік. Міністерство економіки України. 2022. URL: <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=b6d0940d-2443-41c4-82ec-86e6d2e56973&title=investitsiinadiialnistvukrainiza2022-rik>

4. Найбільші інвестиційні компанії світу: кому довіряють управління капіталом. URL: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/articles/najbilshi-investicijni-kompaniyi-svitu-komu-doviryayut-upravlinnya-kapitalom>

5. Пилипів І. Вартість після воєнного відновлення України за рік зросла до майже пів трильйона доларів. Економічна правда. 2024. 15 лютого. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/02/15/709962/>

6. Співробітництво України з міжнародними фінансовими інституціями. Міністерство закордонних справ України. 2023. URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/spivrobotnictvo-ukrayini-z-mizhnarodnimi-finansovimi-instituciyami>

7. У 2023 році Україна напручувала інфраструктуру страхування воєнних ризиків, підсумки року у сфері залучення інвестицій від Юлії Свириденко. Урядовий портал. 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/u-2023-rotsi-ukraina-napratsiuvala-infrastrukturu-strakhuvannia-voiennykh-ryzykiv-pidsumky-roku-u-sferi-zaluchennia-investytsii-vid-iulii-svyrydenko>

8. Чеберяко О. В. Міжнародні інвестиційні фонди та їх діяльність в Україні. Право. 2014 №24. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7383/Cheberyako.pdf;jsessionid=A8040B6C972DD3BDE719217D18240344?sequence=1>

References:

1. Ministry of Finance (2023). Investment funds: what are they and how to choose reliable ones? We understand what investment funds are, their advantages and risks of joint investments. Available at: <https://sp.minfin.com.ua/sicapital/investycijni-fondy-yaki-buvayut-ta-yak-obraty-nadijni>
2. Economic truth (2023). It is profitable to invest in Ukraine, despite the war: investors explained why – research. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/12/26/708137/>
3. Ministry of Economy of Ukraine (2022). Investment activity in Ukraine for 2022. Available at: <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=b6d0940d-2443-41c4-82ec-86e6d2e56973&title=investitsiinadiialnistvukrainiza2022-rik>
4. The world's largest investment companies: who is trusted with capital management. Available at: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/articles/najbilshi-investicijni-kompaniyi-svitu-komu-doviryayut-upravlinnya-kapitalom>
5. Pylypiv, I. (2024). The cost of post-war reconstruction of Ukraine increased to almost half a trillion dollars

in a year. Economic truth. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/02/15/709962/>

6. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine (2023). Cooperation of Ukraine with international financial institutions. Available at: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/spivrobitnictvo-ukrayini-z-mizhnarodnimi-finansovimi-instituciyami>

7. Government portal (2023). In 2023, Ukraine developed the infrastructure of war risk insurance, the results of the year in the field of attracting investments from Yulia Svyridenko. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/u-2023-rotsi-ukraina-napratsiuvala-infrastrukturu-strakhuvannia-voiennykh-ryzykiv-pidsumky-roku-u-sferi-zaluchennia-investytsii-vid-iulii-svyrydenko>

8. Cheberyako, O. V. (2024). International investment funds and their activities in Ukraine. Right. Vol. 24. Available at: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7383/Chebryako.pdf;jsessionid=A8040B6C972DD3BDE719217D18240344?sequence=1>

Дані про авторів

Шацька Зорина Ярославівна,

доцент кафедри смарт-економіки, Київський національний університет технологій та дизайну, д.е.н., доцент
e-mail: shatskaya@ukr.net

Кліменко Альона Юрівна,

магістрант кафедри смарт-економіки, Київський національний університет технологій та дизайну
e-mail: shatskaya@ukr.net

Потехіна Марія Петрівна,

магістрант кафедри смарт-економіки, Київський національний університет технологій та дизайну
e-mail: shatskaya@ukr.net

Data about the authors

Zorina Shatskaya,

Associate Professor of the Department of Smart-economics, Kyiv National University of Technologies and Design, Doctor of Science in Economics, Associate Professor

e-mail: shatskaya@ukr.net

Alona Klimenko,

Master's student of the Department of Smart Economics, Kyiv National University of Technologies and Design

e-mail: shatskaya@ukr.net

Maria Potehina,

Master's student of the Department of Smart Economics, Kyiv National University of Technologies and Design,

e-mail: shatskaya@ukr.net

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14039100>

КАЙДАНОВИЧ В. В.

Інноваційне майбутнє підприємств галузі харчової промисловості

Актуальність теми дослідження. В умовах стрімкого розвитку всього технологічного та наукового світу, а насамперед технологій, штучного інтелекту, інновації стали невід'ємною частиною процесу розвитку підприємства на всіх його рівнях, інновації забезпечують заміну неефективних рішень, породжують нове, мають загальний вплив на ефективність підприємства, таким чином інновації також міцно вплітаються в галузь харчової промисловості і спонукають створення нового.

Постановка проблеми. Галузь харчової промисловості та підприємства, останніми часом зазнають змін через глобальні тренди та тенденції, які спонукають учасників продовольчої системи ставати більш обізнаними у сфері інновацій, адже саме вони здатні впливати на ефективність підприємства.

Постановка мети і завдань дослідження. Метою написання даної статті є дослідження важливості та необхідності інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості, визначення певних переваг та розуміння інновацій як невід'ємного майбутнього галузі харчової промисловості.

Методологія дослідження. У процесі вивчення було використано сукупність наукових методів і підходів, а саме структурно-функціональний, логічний, аналізу, синтезу та узагальнення.

Результати дослідження. У процесі дослідження розкрито сутність інновацій, наведено приклади передових інноваційних країн та компаній, що внесли значний розвиток в інновації. Окреслено інновації як майбутнє галузі харчової промисловості.

У статті наведено аналіз сучасних трендів в галузі харчової промисловості та інноваційних рі-

State Research Institute of Informatization and Economic Modeling

MARKET RELATIONS DEVELOPMENT IN UKRAINE

Collection of scientific works

No.9 (280) 2024

Frequency – monthly

Editor-in-Chief G. Studinska
Computer design and design V.Serdyuk

Signed for printing on 30.09.2024.
Format 60*84. 1/8. Paper offset
Conditional Printed Sheets 13,49.
Headset Europe. Circulation 100 copies

State Research Institute of Informatization and Economic Modeling
Certificate of state registration of printed mass media
Series KV 22545–12445PR from 02.20.2017
Editorial address, 01014, m. Kyiv, bul. Druzhby Narodiv, 38
<http://dndiime.org.ua/>, e-mail: zbornik@ukr.net